

Tunyogmatolcs református temploma

2014 január 04. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Magyar Nemzet szombati magazinjának egyik legérdekesebb sorozatát közöljük le folytatásokban, melyben a remek Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejt?zköd? Magyarország eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmetlenül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

Szatmár megye itthon maradt részében, az egykori Mátészalkai járásban, a Fehérgyarmatra vezet? 49-es számú f?út mentén található Tunyogmatolcs. A XIX. század vége el?tti térképeken még a kanyargós Szamos szemközti két partján láthatók a két önálló falut – Tunyogot és Matolcsot – mutató köröcskék, 1896-ban a folyó számos kanyarulatát átvágták, azóta békés holtág két oldalán fekszik az 1950-ben hatóságilag egyesített, jelenleg két és fél ezer lakosú község.

Mindkét településrész gazdag történelmi múltat mondhat magáénak, Matolcs az újkorban elnyerte a mez?városi címet is. Írott históriája 1326-ban kezd?dik, neve akkor szerepel els? ízben levélben, Mathuchként. Kés?bb Mothichina alakban bukkan fel újra, a helynév szinte bet?re azonos a horvátországi Nekcse (ma: Nasice) közelében található Alsó- és Fels?motocina falu nevével, a Máté személynév származékával.

Zsigmond király kori iratok szerint az onnan Szatmárba áttelepült lakosok hozták magukkal régi otthonuk nevét, amely egy 1407-ben kelt összeírásban újra olvasható. A középkorban várról is történik említés, az 1387-ben még létezett Castrum Mathuchyna azonban megsemmisült, utóbb a nyomát is elmosták az árvizek. 1436-ban Luxemburgi Zsigmond elvette a falut addigi birtokosaitól, a h?tlenné lett Matucsinaiaktól, és az ecsedi Báthoriaknak adományozta. A nemzetség kihalta után Bethlen Gábor kebelezte be, t?le I. Rákóczi György erdélyi fejedelem

örökölte Matolcsot, amelyet 1707-ben II. Rákóczi Ferenc emelt oppidum – mez?város – rangjára, és ruházott fel vásártartási joggal. A kuruc háborúk idején Szatmár vármegye többször tartotta e településen közgy?lését, utoljára éppen 1707-ben. 1810-t?l a nagykárolyi Károlyi família hatalmas birtokainak részéve lett a település, és az maradt egészen 1945-ig.
Tunyog – a bal parti társközség – 1313-ban szerepel el?ször írott formában. A Tunig helynév szintén személynévi eredet?: az 1335. évi pápai dézsmajegyzékben olvasható Thunugh névalak – helytörténeti forrás szerint – az Árpád-kori Káta nemzetségb?l származó Tunyogi család valamelyik ?sére vonatkozik. Tunyogiak mellett a (Bereg) daróci Darócziakat és a szintén daróci Sz?cs család tagjait találjuk a település földesurai közt, ez utóbbiak 1378-ban kaptak királyi birtokjogot a falu egyik felére. A XVI. században a Petrichevich és a nagykállói Le?kös, 1630-ban Kozák Rácz János, az 1700-as években a Korda, Géressy, a gróf Károlyi és az Ilosvay família osztozott Tunyog javain.
Az 1600-as években mindkét falu lakossága áttért a református vallásra. Matolcs mez?város régi temploma helyén 1767-ben kezdték el építeni új egyházukat a protestánsok barokk stílusban, harangtornya 1791-ben készült el. Berendezése XVIII. századi.
Tunyog a középkorban – vélhet?en már a XIII. század második felében – egyházas hely volt. Plébániai templomának véd?szentje Szent Tamás apostol, a községben tulajdona volt az óbudai klarissza n?véreknek – a Szent Ferenc-rend n?i szerzetének – is. Egy 1347-ben kelt perirat szerint mindkét egyházi birtokrészt a (Nyír) csaholyi rendháznak – a Kátaiak családi monostorának – ítélte a királyi kúria. A középkori épületet csak másodlagos forrásokból rekonstruálhatjuk. 1688-ban t?zvész pusztította el a tet?zetét, a falai évtizedeken át elhagyottan, védtelenül álltak. Csak 1752-ben fogtak hozzá az újjáépítéséhez. Ekkor még külön állt a templomtól a fa harangláb, csak 1799 és 1806 között építették fel a hajó nyugati oldala elé a 32 méter magas, nyolcszeglet? tégla harangtornyot. Barokk és kora klasszicista részletei és formajegyei dacára szinte „megszólalásig” emlékeztet a Fels?-Tisza-vidék, Szatmár és a Szilágyság – szintén téglából készült – eredeti gótikus stílusú, a sarkain támpilléres, falazott gúlasisakos, nyolcszög? tornyaira, amelyek Gacsályon, Csengeren, Somlyóújlakon (és Vámosújfaluban) maradtak fenn.
Az öreg templomtestet, amely hosszúkás hajóból és a nyolcszög három oldalával záródó szentélyb?l állt, az el?z? századel?n lebontották, majd 1914-ben építették az új, tágas gyülekezeti termet a torony mögé. A régi épületr?l készült fényképeken – melyeket a debreceni református kollégium gy?jteményében ?riznek – látható a csúcsíves diadalív, megvoltak még a középkori kapuzatok a nyugati és a déli oldalon.
Irodalomtörténeti és históriai érdekesség, hogy a híres Pet?fi-versben megörökített Szamos-parti „kurta kocsma” a két falu közötti ?si rév matolcsi oldalán állt. Egykori bérl?je a népes Frankl család volt, melynek sok-sok leszármazottja közül az 1896-ban született Béla szerzett magának hírnevet Zalka Máté néven. A spanyol polgárháborúban halt meg 1937-ben, Ger? Ern? politikai (Komintern) biztos egyik áldozataként.

Ludwig Emil - mno.hu

Tisztelt olvasók! Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következ? címen: https://www.facebook.com/flagmagazin
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló